

A főszerkesztő előszava

Tisztelt Olvasónk! Folyóiratunk tizenegyedik számát tartja kezében, amelyben a korábbi „füzetekhez” képest több írást közölhetünk. A debreceni jogi kar népes szerzői közössége által összeállított annotációkat leszámítva tizenhat írásról van szó, amelyek közül hatot soroltunk a jog- és államtudományokkal foglalkozó tanulmányok közé, négy a jogpolitika cím alá, míg három-három a joggyakorlatot bemutató, valamint a legújabb könyveket szemlélő cikkek rovatába került. Ezek a legkülönbözőbb szakjogi területeket érintik az alapjogok értelmezésétől jó pár anyagi és eljárásjogi jogintézmény elméletén, illetve gyakorlatán át, egészen az iszlám vallás és jog hazai helyzetéig. Folyóiratunk „*pro futuro*” küldetését több környezetvédelmi vonatkozású szöveg kifejezetten is jelzi, de a többi, köztük jogtörténeti írásunk sem marad adós az aktuális, jövőbe mutató következtetésekkel.

Hamza Gábor a muszlimok magyarországi helyzetéről ad jogtörténeti áttekintést, az első világháború végéig. A középkori pénzügyigazgatás, a hódoltsági területek igazságszolgáltatása, Bosznia-Hercegovina sajátos státusza egyaránt szerephez jut a bemutatásban. Mint a szerző rámutat, az iszlám vallás a korszak végén elismerést nyert, a muszlim közösség saját joga pedig soha nem konfrontálódott Magyarország jogrendjével.

Hermann Veronika az egészséges környezethez való jog emberi jogi természetével foglalkozik, a hazai szakirodalomban újszerű, morális megközelítéssel. Az emberi méltóságot kiindulópontul választva ütközteti az emberközpontú és a természetközpontú megközelítést, s szofisztikált ábrákon szemlélteti pl. a méltóság, az emberi jogok, az egyenlőség s a szükségletek viszonyát.

Fazekas Ágota a gyermeki jogok (mint a meghallgatáshoz való jog, a véleménynyilvánításhoz, a vérségi származás megismeréséhez való jog) garanciáit vizsgálja az új Ptk. Családjogi Könyvében. A hatályos normákat a nemzetközi elvárásokkal és a korábbi megoldásokkal is ütköztetve, a gyermekeknek védendő érdekeit számba vevő elemzés végkövetkeztetése szerint a gyermeki jogok megfelelően érvényesülnek.

Pusztahelyi Réka az új Ptk.-ban a kontraktuális és deliktuális felelősség különválasztása nyomán bevezetett, s az előbbinek prioritást biztosító ún. *non-cumul* szabály jogpolitikai hátterét, valamint a gyakorlati alkalmazás problémáit tárja fel. A tanulmány szerint több érv szól a párhuzamos igényérvényesítés eltörlése, mint fenntartása mellett, ugyanakkor a pusztán kontraktuális alapú felelősségnek (részben eljárásjogi) korlátai is vannak.

Udvarhelyi Bence az uniós jog nemzeti büntetőjogra gyakorolt hatásait tekinti át a rendszerezés szándékával. A különféle (pozitív és negatív, asszimilációs, dekriminálizációs és más) hatások tipizálása során figyelembe veszi az uniós jog sajátosságait és fejleményeit a kezdetektől (jogharmonizáció, szupranacionális jogalkotás, kerettényállások stb.) az utóbbi évekig (Lisszaboni Szerződés).

Molnár Judit a nemperes eljárások szubszidiárius joganyagaként, közelebbről a fizetési meghagyásos eljárás nézőpontjából elemzi az új (jövőbeli) polgári perrendtartás szabályait. A 2016 őszén hozzáférhető szövegváltozatokon nyugvó munka, miközben sorra veszi és értékeli a változásokat, a nemperes eljárások jövőbeni kodifikációja és a joggyakorlat számára is releváns kérdésköröket tárgyal.

Udvary Sándor szintén a jövő polgári perrendtartásával foglalkozik, de némileg átfogóbb megközelítésben. A Pp. tervezetének miniszteri közzétételét követően a koncepcionális kérdések már várhatóan nem változnak, de az egyes rendelkezéseket illető, jobbító szándékú javaslatoknak még helye van. A szerző e körben többek közt a perköltség viselésére, az órákban megadott határidőkre és a fokozódó írásbeliségre tér ki.

Kecskés András hiánypótló és minden bizonnyal szakmai vitát generáló tanulmánya az ún. szuverén alapok megítélésével foglalkozik, kétsíkú (jogi és nem jogi) megközelítésben. A jegybank által működtetett befektetési alapokat nemzetközi példák alapján proponáló tanulmány (konkrét szabályozás hiányában) bemutatja a hazai jogrend lehetséges kapcsolódási pontjait, az esetleges bevezetés előnyeit.

Pfeffer Zsolt az adóztatás egyes jogpolitikai megfontolásait áttekintő tanulmányában az adólikviditás fogalmát veszi alapul. A jogtörténeti, illetve pénzügytani és közgazdaságtani vonatkozásokat egyaránt felvillantó írás az adólikviditás megteremtésének a jogi eszközeire (halasztás, mentesítés, szociális körülmények figyelembevétele stb.) koncentrálna, a vagyoni típusú adók körében érintve a helyi adók rendszerét is.

Rónay Zoltán a felsőoktatási autonómia időszerű kérdéseit tárgyalja. Közvetett kiindulópontja Kocsis Miklós 2011-ben megjelent monográfiája, amelynek autonómiaértelmezését további „vitapartnerek” bevonásával, a javarészt előre látott, időközben bekövetkezett autonómiaszorító intézkedések tükrében fejleszti tovább, tekintettel a felsőoktatás válságának sokszínű okaira és a társadalmi elvárásokra is.

Bányai Orsolya a hágai Nemzetközi Bíróság egyik újabb, környezetvédelmi vonatkozású ítéletét elemzi. Nicaragua és Costa Rica jogvitájának az eldöntését komoly szakirodalmi várakozások előzték meg, amelyek szerint a bíróság számára kiváló alkalom nyílt a nemzetközi szokásjognak, illetve a Ramsari Egyezmény értelmezésének a továbbfejlesztésére. A szerző következtetése szerint azonban ez a lehetőség kihasználatlanul maradt.

Mészáros Gábor a kivételes állapoti jogkorlátozás és a bírói alapjogi mérlegelés egyik fontos értelmezési tartományaként az Emberi Jogok Európai Bíróságának a vonatkozó gyakorlatát tekinti át. A különleges helyzet fennállását, az intézkedések arányosságát egyaránt vizsgáló testület a totalitárius rendszerek visszatérésének egyik hatékony akadályozója, ugyanakkor ellenőrzési rendszeréről már nem ilyen egyértelmű az állásfoglalás.

Monori Zsuzsanna Éva a veszélyes fenyegetéssel elkövetett zaklatásról ír, az általa feltárt joggyakorlat tükrében. A téma időszerűsége egyaránt következik az előfordulás gyakoriságából és a jogalkalmazási problémákból, amelyek közül a szerző a halmazati és elhatárolási kérdéseket emeli ki. Értékelése szerint a gyakorlatban sem a konzumpció, sem a kétszeres értékelés tilalma nem érvényesül maradéktalanul, ezért indokolt a Btk. módosítása.

Szemle rovatunkban ezúttal három angol nyelvű szakkönyv ismertetését olvashatjuk. *Czina Veronika* Bándi Gyulának, Szabó Marcelnek és Szalai Ákosnak a fenntarthatóság témakörével foglalkozó, 2014-ben megjelent kötetét elemzi. *Pongó Tamás* egy a cybermegfélemlítést középpontba állító, amerikai büntetőjogász szerzők tollából született kézikönyvet szemlél, míg *Szalma József* egy hazai kiadású, s a magyar (vállalkozói) jogról szóló tanulmánykötetről írt recenziót.

A borítón szereplő latin mondatra és a fotóra is érdemes még röviden kitérni. *Nemo iudex in propria causa* – jogászai körökben közismert szentencia, szűken vett jelentése szerint senki sem lehet saját ügyének bírója. A képen pedig alapítónknak, a Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának dékáni jelvénye látható. Mindkettővel számunkra evidens értékekre kívánjuk felhívni a figyelmet: a bírói függetlenségre és a felsőoktatási autonómiára.

Folyóiratunk olvasásához hasznos időtöltést kívánok!

Debrecen, 2016 őszén

A szerkesztőség nevében:
Fodor László